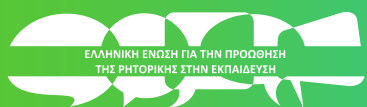

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

act:onaid
για έναν κόσμο πιο δίκαιο

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Co-funded by
the European Union

Αγώνες Επιχειρηματολογίας

Κανόνες και Συμβουλές

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

act:onaid
για έναν κόσμο πιο δίκαιο

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

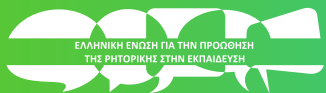
Co-funded by
the European Union

Σύντομη εισαγωγή
για μαθητές/-τριες και
εκπαιδευτές/-τριες Ρητορικής.
Με την επιστημονική ευθύνη
της Ελληνικής Ένωσης για
την Προώθηση της Ρητορικής
στην Εκπαίδευση.

#ClimateofChange

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

act:onaid
για έναν κόσμο πιο δίκαιο

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Co-funded by
the European Union

Επιμέλεια:

Βάλια Λουτριανάκη και Γιώτα Γιαννοπούλου

Μέρη του παρόντος υλικού εμπλουτίστηκαν με προσαρμογή σημειώσεων της Ομάδας Εργασίας των θερινών κατασκηνώσεων Ρητορικής και Δημοκρατικής Παιδείας:
Κ. Αντωναρόπουλος, Ε. Αντωνίου, Μ. Βενιέρη, Κ. Καρακώτσου, Γ. Καραμήτρου, Γ. Καρέλλα, Ε. Λαλιώτου, Ε. Λαμπρινάκου, Μ. Μαρίν, Α. Σταυριανός.

Την ομάδα επιμόρφωσης και το υλικό του προγράμματος εμπλούτισαν και οι εξής: Ρ. Μουντάνου, Χ. Μυστακέλης, Μ. Πολυχρονίδης, Α. Σιατραβάνη, Ν. Τρίγκα

©ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1η Έκδοση: Φεβρουάριος 2021

ISBN: 978-960-98173-5-6

Παρακαλείσθε για χρήση του παρόντος υλικού αποκλειστικά για προσωπική ενημέρωση και όχι για διαμοιρασμό και ανάρτηση. Ο εκπαιδευτικός οδηγός έχει παραχθεί με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το περιεχόμενό του είναι ευθύνη της ActionAid Hellas και της Ελληνικής Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση και δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

> Πρόλογος.....	02
> Ο αγώνας επιχειρηματολογίας.....	04
Ο δεκάλογος ενός αγώνα επιχειρηματολογίας.....	04
Η ιδανική ομάδα.....	05
Προετοιμασία.....	05
Ο ορισμός.....	06
Η θεματική γραμμή.....	08
> Ο ρόλος των ομιλητών και η διαδικασία.....	09
Οι ομιλητές/-τριες.....	09
Περιεχόμενο ομιλίας.....	10
Αντίκρουση.....	12
Αίτημα ερώτησης.....	13
Σύνοψη.....	14
Σημειώσεις.....	15
> ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	16
Ιδέες για θέματα εξάσκησης.....	18
Κανόνες Αγώνων Επιχειρηματολογίας.....	20
Κριτήρια αξιολόγησης στους Αγώνες Αντιλογίας του Υπουργείου Παιδείας (Μ.Ε.Δ.Ο.Υ.Σ.Α.).....	28
Κριτήρια αξιολόγησης στους Αγώνες της Ένωσης Ρητορικής.....	29
Αγώνας Επιχειρηματολογίας: Φύλλο Κριτή.....	30
Στο μυαλό ενός κριτή.....	32
Χρήσιμοι σύνδεσμοι για Αγώνες Επιχειρηματολογίας.....	34

Πρόλογος

« Ο αγώνας επιχειρηματολογίας είναι ένας δομημένος, βάσει συγκεκριμένων κανόνων, διαγωνισμός λόγου.

Συμμετέχουν δύο τριμελείς ομάδες οι οποίες αντιπαρατίθενται σχετικά με ένα αμφιλεγόμενο θέμα ή πρακτική που έχει ανακοινωθεί 20' (είκοσι λεπτά) νωρίτερα.

Παρίσταται κριτική επιτροπή, η οποία αποφασίζει τη νικήτρια ομάδα, χρονομέτρης που καταγράφει και σημαίνει ηχητικά το πέρασμα του χρόνου, καθώς και ακροατήριο.

Η ομάδα που λαμβάνει πρώτη τον λόγο και είναι υπέρ του θέματος καλείται **Λόγος** και η δεύτερη ομάδα **Αντίλογος**.

Τα μέλη της κάθε ομάδας ονομάζονται ανάλογα με την ομάδα και τη σειρά τους: πρώτος ομιλητής του Λόγου, δεύτερος ομιλητής του Αντιλόγου κ.ο.κ. »

Η τέχνη του λόγου, η τέχνη της πειθούς, υπάρχει παντού γύρω μας και συνδέεται με μια εσωτερική ανάγκη: για επικοινωνία, για μοίρασμα, για δημιουργία δεσμών.

Η Ελληνική Ένωση για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση, πιστή στο έργο της από το 2008, ανταποκρίθηκε με θέρμη στην πρόσκληση της ActionAid Hellas, στο πλαίσιο του προγράμματος «Climate of Change», το οποίο υλοποιείται σε 13 χώρες της Ε.Ε.

Κατά το σχολικό έτος 2020-21, διοργανώθηκαν πέντε επιμορφώσεις 600 περίπου εκπαιδευτικών, μαθητών/-τριών και φοιτητών/-τριών, συνολικής διάρκειας 35 ωρών, και έξι προκριματικοί αγώνες επιχειρηματολογίας με 450 περίπου συμμετέχοντες/-ουσες από όλη την Ελλάδα.

Η χαρά δημιουργίας μιας ακόμη κοινότητας, που ενημερώθηκε, συζήτησε, ανέλυσε και ευαισθητοποιήθηκε για την κλιματική αλλαγή και άλλα επίκαιρα θέματα είναι μεγάλη και έδωσε έναυσμα για περαιτέρω ενασχόληση και εμπάθυση, και ακόμη δράση.

Γιατί αυτό ακριβώς είναι η ρητορική: λόγος, σκέψη και πρωτίστως δράση, ενεργοποίηση, κινητοποίηση.

Το παρόν εγχειρίδιο, το πρώτο μιας σειράς σχετικών βιβλίων αναφοράς για τη ρητορική παιδεία που σχεδιάζει η Ένωση Ρητορικής, αποβλέπει στη συγκέντρωση βασικού επιμορφωτικού υλικού και στη διευκόλυνση συναδέλφων που επιθυμούν να ξεκινήσουν έναν ρητορικό όμιλο ή να εντάξουν τον αγώνα επιχειρηματολογίας στο μάθημά τους. Είναι γραμμένο, στο μεγαλύτερο μέρος του, με μορφή σχεδιαγράμματος, ώστε να διευκολύνεται ο αναγνώστης και να συγκρατεί τα κύρια σημεία.

Ευχαριστούμε θερμά για την ενθάρρυνση, τη γόνιμη συνεργασία και τις πολύτιμες συμβουλές τις υπεύθυνες από πλευράς ActionAid Hellas **Δήμητρα Σπαθαρίδου** (υπεύθυνη επικοινωνίας προγραμμάτων) και **Μαρίζα Τσακάλη** (συντονίστρια εκπαιδευτικών προγραμμάτων). Ευχαριστίες και στον **Παντελή Χατζηϊορδάνογλου** για τη φροντίδα της έκδοσης.

Φυσικά το παρόν εγχειρίδιο δεν θα γινόταν πραγματικότητα χωρίς την υποστήριξη και συμβολή συναδέλφων και εκπαιδευτών ρητορικής, πολλοί εκ των οποίων είναι απόφοιτοι του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ρητορική, Επιστήμες του Ανθρώπου και Εκπαίδευση» του ΕΚΠΑ, καθώς και των μαθητών/-τριών που μας αγγίζουν με την έμπνευση και τον δημιουργικό λόγο τους!

Οι υπεύθυνες της διοργάνωσης #ClimateofChange Debates,
Βάλια Λουτριανάκη, φιλόλογος-εκπαιδευτικός,
πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση
Παναγιώτα Γιαννοπούλου, φιλόλογος, εκπαιδευτρια ρητορικής

Ο αγώνας επιχειρηματολογίας

Πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι σκέψης και (αντι-)λόγου.

Γιατί «εκπαιδευτικό»;

Παιδαγωγική διάσταση σε όλα τα στάδια:

- Προϋποθέτει τη συνεργασία και τον σεβασμό.
- Εξασκεί επικοινωνιακές δεξιότητες.
- Καλλιεργεί την κριτική και δημιουργική σκέψη.
- Συμβάλλει στη διαμόρφωση άποψης για ποικίλα θέματα.

Γιατί «παιχνίδι»;

- Περιλαμβάνει δύο Ομάδες.
- Δομείται βάσει Κανόνων.
- Αξιολογείται από Κριτές.
- Παρακολουθεί Ακροατήριο.
- Προάγει τον υγιή ανταγωνισμό.

Γιατί «Σκέψης»;

- Προϋποθέτει την έρευνα και την ενημέρωση.
- Καλλιεργεί την κριτική και δημιουργική σκέψη.
- Ενισχύει την ενσυναίσθηση.

Γιατί «(αντι-)λόγου»;

- Περιλαμβάνει σφαιρική συνολική επιχειρηματολογία σχετικά με ένα θέμα.
- Αξιοποιεί όλους τους τρόπους και τα μέσα πειθούς.
- Καλλιεργεί τη δεξιότητα ρητορικότητας.

Ο δεκάλογος ενός αγώνα επιχειρηματολογίας

- 01 Ερευνώ** σε όσο μεγαλύτερο βάθος μπορώ ποικίλα θέματα και παρακολουθώ ανελλιπώς την επικαιρότητα (κρατώ και αρχείο με αποδελτιωμένες πληροφορίες).
- 02 Προβλέπω** τα επιχειρήματα της αντίθετης άποψης.
- 03 Σκέφτομαι** τις απαιτήσεις του ακροατηρίου μου και ακολουθώ συγκεκριμένη στρατηγική.
- 04 Συνεργάζομαι** στενά με την ομάδα μου.
- 05** Χρησιμοποιώ τους κατάλληλους τρόπους και μέσα πειθούς.

- 06 Διατυπώνω** με ορθό και έγκυρο τρόπο και τεκμηριώνω τα επιχειρήματά μου.
- 07 Ακούω** με προσοχή την άλλη ομάδα, κρατώ σημειώσεις και θέτω ερωτήματα στα κατάλληλα σημεία.
- 08 Αντικρούω** σημείο προς σημείο τα αντίθετα επιχειρήματα.
- 09 Διευκολύνω** τους κριτές στην τήρηση σημειώσεων.
- 10** Προσέχω την εκφορά του λόγου μου, δηλαδή, την παρουσία μου, το ύφος μου, τον τρόπο ομιλίας μου.

Η ιδανική ομάδα

Είναι λειτουργική:

- Επιδεικνύει αποτελεσματική συνεργασία,
- Διαχειρίζεται σε μικρό χρονικό διάστημα συγκρούσεις και διαφωνίες,
- Επιλέγει και καθορίζει ρόλους των μελών με κριτήριο την καλύτερη δυνατή απόδοσή τους.

Είναι αποτελεσματική:

- Ακολουθεί με συνέπεια το χρονοδιάγραμμα,
- Παράγει πολλές, καλές και πρωτότυπες ιδέες,
- Δεν φοβάται το άγνωστο, έχει εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της.

Προετοιμασία

«Οι περισσότεροι ομιλητές νικούν και χάνουν στο δωμάτιο προετοιμασίας»

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας ακολουθούμε τα παρακάτω βήματα:

- Πραγματοποιούμε καταιγισμό ιδεών γύρω από το θέμα.
- Προβλέπουμε τι μπορεί να ακούσουμε από την άλλη ομάδα.
- Επιλέγουμε και συνθέτουμε κατάλληλα και ορθά επιχειρήματα.
- Ιεραρχούμε τα επιχειρήματα της ομάδας μας.
- Μοιράζουμε μεταξύ των δύο πρώτων ομιλητών τα επιχειρήματα που καταγράψαμε.
- Σκεφτόμαστε τον τρόπο ανάλυσης και γενικότερης εκφοράς.

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας δεν επιτρέπεται η χρήση εντύπων (βιβλία, φωτοτυπίες κ.λπ.) και ηλεκτρονικών μέσων (κινητό τηλέφωνο κ.λπ.). Εάν γίνει αντιληπτή τέτοια χρήση, η ομάδα μηδενίζεται. Στη διάρκεια του αγώνα επιτρέπεται η χρήση των χειρόγραφων σημειώσεων της προετοιμασίας σε λευκά φύλλα που θα δοθούν από την οργανωτική επιτροπή. Στους διαδικτυακούς αγώνες ελέγχονται τα παραπάνω, όσο είναι εφικτό, από τους κριτές που βρίσκονται στην αίθουσα προετοιμασίας.

Ο ορισμός

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΚΩΤΣΟΥ
ΚΑΙ ΧΑΡΗΣ ΜΥΣΤΑΚΕΛΗΣ

Γενική παρατήρηση:

Το περιεχόμενο του ορισμού έχει να κάνει με τη στρατηγική που έχουμε αποφασίσει να εφαρμόσουμε.

1) Ο ορισμός πρέπει να περιέχει **διακύβευμα**, άρα στο θέμα *Το μέλλον ανήκει στην ανατολή* δεν γίνεται να ορίσουμε την ανατολή ως την ανατολή του ηλίου, γιατί δεν γίνεται να πει κάποιος κάτι εναντίον της ανατολής του ηλίου.

2) Στον ορισμό πρέπει να μιλάμε για πράγματα **κοινώς αποδεκτά**. Έτσι στο θέμα *Η Ελλάδα πρέπει να καλλιεργήσει διπλωματικές σχέσεις με την Ασία*, δεν γίνεται να ορίσει κάποιος ως ασιατική χώρα την Αίγυπτο.

3) Ο ορισμός **δεν πρέπει να μιλάει για υποπεριπτώσεις**, δηλ. για κάποιο ζήτημα που ισχύει με πολύ ειδικές συνθήκες ή όρους, π.χ. σε συγκεκριμένη ώρα ή περίσταση ή σε συγκεκριμένο, περιορισμένο τόπο ή να περιορίζει πολύ το εύρος του θέματος, ώστε να αλλάζει την ουσία του θέματος. Στο θέμα που προτείνει την *απαγόρευση του καπνίσματος στους δημόσιους χώρους*, δεν γίνεται να οριστεί ως δημόσιος χώρος εκείνος στον οποίο υπάρχουν πάνω από 5 άτομα, βρίσκεται στην Αθήνα και είναι ανοιχτός μόνο τις βραδινές ώρες...

Αντίθετα, αν θέλουμε να μιλήσουμε για την *ανεργία*, μπορούμε να ορίσουμε το θέμα μόνο για την Ελλάδα...
Αν όμως πρόκειται για θέμα ευρύτερου ενδιαφέροντος, τότε **οι περιορισμοί είναι άστοχοι**.

Στις παραπάνω περιπτώσεις κατά πάσα πιθανότητα ο αγώνας επιχειρηματολογίας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, λόγω κακού ορισμού.

Λάθη στρατηγικής

1) Οι περιορισμοί είναι καλό να μπαίνουν όχι απλώς για να πούμε ότι βάλαμε κάποιον περιορισμό, αλλά για να συμφωνήσουμε **το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα διεξαχθεί η συζήτηση**, π.χ. *ανεργία στη σύγχρονη Ελλάδα* κι όχι *στην περίοδο του μεσοπολέμου!* Επίσης, όταν τίθεται κάποιος περιορισμός, χρειάζεται να εξηγηθεί **γιατί** ακριβώς επιλέγεται να μπει (βλ. παρακάτω, το παράδειγμα με την ευθανασία).

2) Οι περιορισμοί δεν πρέπει να συγκρούονται με τα επιχειρήματα που θα χρησιμοποιήσει η ομάδα στη συνέχεια. Στο θέμα *Πρέπει να απαγορεύσουμε τις εκτρώσεις*, βάζουμε περιορισμό: «εκτός από τις περιπτώσεις της απειλής της ζωής της μητέρας ή βιασμού». Με τον πρώτο περιορισμό, **ακυρώνουμε** εκ των προτέρων το 1^ο επιχειρήμα που θα μπορούσαμε να επικαλεστούμε, αυτό της αξίας της ζωής. Ο δεύτερος περιορισμός δεν έχει νόημα! Δεν μας βοηθάει σε κάτι, δεν δίνει επιχειρήματα στον λόγο, αντίθετα τον «αδειάζει», **δίνει επιχειρήματα στον αντίλογο...**

Γενικά ο οποιοσδήποτε περιορισμός πρέπει να τίθεται **αφού σκεφτούμε πολύ καλά αν αλλάζει τα επιχειρήματά μας**, και εν τέλει την **ουσία** του τι θα συζητήσουμε.

Άλλο παράδειγμα: Στο θέμα που προτείνει την κατάργηση της θανατικής ποινής, ο οποιοσδήποτε περιορισμός που θα σκεφτόταν κάποιος να θέσει είναι **λάθος**, γιατί συγκρούεται με τη βασική αρχή της ομάδας του Λόγου, που θα έχει ως θεμέλιο της επιχειρηματολογίας της την αξία της ανθρώπινης ζωής.

Αν γίνει κατανοητό ότι ο ορισμός **δίνει μια βάση για να συμφωνήσουμε όλοι ότι μιλάμε για το ίδιο πράγμα**, ώστε να μπορούμε να συνηγορηθούμε, γίνεται εμφανές ότι, **τελικά, στον ορισμό είναι σπάνιο να χρειάζονται περιορισμοί**.

Στο θέμα σχετικά με το δικαίωμα στην ευθανασία, μπορεί κανείς να βάλει περιορισμούς, π.χ. ότι εξετάζουμε *περιπτώσεις ευθανασίας τελικού σταδίου*, χωρίς να αλλάξει η ουσία της αντιπαράθεσης. Αντίθετα οδηγείται η συζήτηση σε όσο το δυνατό πιο καθαρό διακύβευμα και βγαίνουν εξαρχής εκτός συζήτησης ακραίες περιπτώσεις, π.χ. αυτοκτονίας. Αυτές οι περιπτώσεις, ακόμα κι αν παρέμεναν, δεν θα άλλαζαν την ουσία του αγώνα, αλλά τώρα με την εξαίρεση τους γίνεται **καθαρότερη** η θέση για την οποία επιχειρηματολογούμε.

Προβλήματα θέματος

- **Γιατί μπερδευόμαστε με τον ορισμό;**
- **Γιατί δεν εννοεί το θέμα να γίνει ορισμός;**

Π.χ.: *Δεν πρέπει να φυλακίζονται οι ανήλικοι για αξιόποινες πράξεις.*

Σε αυτήν την περίπτωση πρόκειται για ένα θέμα που συζητείται πολύ οριακά: έτσι κι αλλιώς οι ανήλικοι φυλακίζονται με πολύ ειδικές προϋποθέσεις και αφού έχουν εξαντληθεί άλλοι τρόποι σωφρονισμού και τιμωρίας. Επίσης, ακόμα και μέσα στο φάσμα των ανηλικών, άλλα μέτρα ισχύουν για όσους είναι κάτω από 16 και άλλα για τους μεγαλύτερους μέχρι τα 18. Άρα, τελικά πρόκειται για ένα θέμα που αφήνει πολύ στενά περιθώρια για να γίνει αντιπαράθεση επιχειρημάτων...

Θυμίζουμε ότι για κάθε θέμα που δίνεται **πρέπει να είναι εμφανές το διακύβευμα, να είναι ξεκάθαρο σε τι διαφωνούμε, να υπάρχει σύγκρουση και αντίθεση**: Προσοχή! Όχι αντίθεση σε παραδείγματα αλλά σε επιχειρήματα...

Π.χ. *Το χιούμορ είναι ισχυρότερο από το επιχείρημα* είναι ένα παράδειγμα εντυπωσιακού μεν αλλά κακού θέματος για debate, γιατί περιέχει λογικό σφάλμα: ο λόγος θα πρέπει να αποδείξει με λογικά επιχειρήματα (!) ότι το χιούμορ (= συναίσθημα) είναι πιο ισχυρό από το επιχείρημα. Το ίδιο ισχύει και για το θέμα: *Οφείλουμε σεβασμό στους μεγαλύτερους*. Είναι άστοχο θέμα γιατί δεν είναι σαφές τι ακριβώς συγκρίνουμε.

Ανάλογο θέμα που μας οδηγεί στην περιπτώσιολογία: *Οι νέοι μετά την αποφοίτησή τους από το σχολείο πρέπει να φεύγουν από το πατρικό σπίτι*.

Άρα, γίνεται σαφές ότι θέματα που οδηγούν σε αντιπαράβολή και σύγκριση περιπτώσεων (περιπτώσιολογικά θέματα) **αντενδείκνυνται**, εκτός αν έχουμε την ικανότητα και την εμπειρία να αναγάγουμε την επιμέρους περίπτωση σε μια γενικότερη κατάσταση που αφορά την κοινωνία, πάνω στην οποία να μπορούμε να επιχειρηματολογήσουμε. Αυτό το θέμα, για να είναι στη σωστή του διάσταση, θα έπρεπε ενδεχομένως να μιλάει για το πότε μια κοινωνία είναι πιο ανεξάρτητη, πιο προοδευτική. Αυτό όμως δε μπορούν να το σκεφτούν τα παιδιά, ξεκινώντας από τη συγκεκριμένη διατύπωση που αναφέρεται στους νέους....

Το θέμα οφείλει να είναι **ενδιαφέρον** αλλά και **δίκαιο**, να μπορεί δηλ. να παρουσιάσει η κάθε ομάδα σε αυστηρό πλαίσιο τις απόψεις της και να καταλάβουν όλοι ποια είναι η θέση που υποστηρίζεται. Η θέση αυτή πρέπει να μπορεί να υποστηριχτεί ολοκληρωμένα μέσα στα 20 λεπτά της προετοιμασίας...

Παραδείγματα «καθαρών» θεμάτων που προσφέρονται για αντιλογία:

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες πρέπει να καταργηθούν.

Οι κάμερες ασφαλείας είναι απαραίτητες στα σχολεία.

Τα περιοδικά μόδας πρέπει να καταργηθούν.

Οι σημερινόι νέοι της Ελλάδας πρέπει να αναζητήσουν την τύχη τους στο εξωτερικό.

Αν, λοιπόν, νιώσουμε πως δεν γίνεται να προχωρήσουμε με τον ορισμό που έδωσε η απέναντι ομάδα, αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι:

1. Να δηλώσουμε την εναντίωσή μας.
2. Να στοιχειοθετήσουμε γιατί απορρίπτουμε τον ορισμό που δόθηκε.
3. Να προτείνουμε τον δικό μας ορισμό.
4. Να εξηγήσουμε πώς ο ορισμός μας επιλύει τα ερμηνευτικά προβλήματα που είχε ο προηγούμενος.

Οι αρχές που διέπουν την αντίκρουση ορισμού είναι:

- Η αντίκρουση, αν είναι να γίνει, θα γίνει από τον/την πρώτο/-η ομιλητή/-τρια της ομάδας του Αντιλόγου(A1). Αν δεν γίνει σε αυτό το στάδιο, σημαίνει πως δεχόμαστε τον ορισμό στο εξής και μέχρι το τέλος του αγώνα.
- Αν δώσουμε εναλλακτικό ορισμό, με τα βήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω, τότε σύσσωμη η ομάδα μας πρέπει να τοποθετείται πάνω σε αυτόν τον άξονα, σε όλη τη διάρκεια του αγώνα.
- Τις ενστάσεις μας πάνω στον ορισμό μπορούμε με έμμεσους τρόπους να τις επαναφέρουμε διαρκώς. Με αυτήν την τεχνική, ενθαρρύνουμε και τονίζουμε την αμφιβολία για την ορθότητα των επιχειρημάτων της άλλης ομάδας και ενισχύουμε τη θέση μας.

Η θεματική γραμμή

Θεματική γραμμή είναι μια συνοπτική πρόταση, η οποία εξηγεί την κύρια ιδέα, φιλοσοφία και θέση της ομάδας.

Ιδανικά, η θεματική πρόταση εξηγεί δύο σημεία:

1. Γιατί η ομάδα μας υποστηρίζει ότι η πρόταση είναι (ή δεν είναι) αληθινή.
2. Πώς η ομάδα μας ισχυρίζεται ότι προκύπτει αυτό.

Η θεματική γραμμή πρέπει να αναφερθεί **τουλάχιστον στην αρχή και στο τέλος κάθε ομιλίας**. Αυτό είναι ένα στοιχείο που κρίνεται θετικά ως προς τη συνοχή και την κοινή γραμμή των ομιλιών κάθε ομάδας.

π.χ. Σε έναν αγώνα επιχειρηματολογίας με θέμα: «Η παγκοσμιοποίηση βλέπεται περισσότερο απ' ό,τι ωφελεί», μια ικανοποιητική θεματική πρόταση της Ομάδας του Λόγου θα μπορούσε να είναι, «Η έμφαση που δίνει η παγκοσμιοποίηση στον οικονομικό ανταγωνισμό ενισχύει μερικά ανεπτυγμένα κράτη σε βάρος της πλειοψηφίας του πληθυσμού όλου του κόσμου». Αυτή η θεματική πρόταση εξηγεί και το **γιατί** το θέμα είναι αληθές, κατά τη γνώμη της και το **πώς**.

Ο αγώνας

Ο ρόλος των ομιλητών και η διαδικασία

- **Τριμελείς ομάδες μαθητών** καλούνται να επιχειρηματολογήσουν υπέρ ή κατά ενός θέματος, άγνωστο για τις ομάδες μέχρι εκείνη τη στιγμή, αναλαμβάνοντας τον ρόλο του Λόγου ή του Αντιλόγου, μετά από κλήρωση.
- Η κάθε ομάδα έχει **20' για να προετοιμάσει τις ομιλίες της**. Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας δεν επιτρέπεται η χρήση βοηθημάτων (ηλεκτρονικών ή εντύπων).
- Οι πρώτοι/-ες 4 ομιλητές/-τριες έχουν **5-6 λεπτά** στη διάθεσή τους, ενώ οι 2 τελευταίοι/-ες έχουν **4 λεπτά**.
- Τα μέλη της απέναντι ομάδας κάνουν «**αίτημα ερώτησης**» και ο/η ομιλητής/-τρια αποφασίζει εάν θα το αποδεχθεί.
- Το **πρώτο και το τελευταίο λεπτό κάθε λόγου** είναι προσαυθενό και δεν τίθενται ερωτήσεις. Επίσης, **δεν δέχονται ερωτήσεις οι τελευταίοι/-ες ομιλητές/-τριες**, που κάνουν σύνοψη.
- Σημαντική είναι η συνεχής επαφή με τον χρόνο που απομένει, όπως υποδεικνύει ο/η **χρονομέτρης του αγώνα**.
- Οι τρεις (συνήθως) **κριτές** κρατούν σημειώσεις και συμπληρώνουν έντυπο βαθμολόγησης (βλ. στο Παράρτημα). Μοιράζονται με τις ομάδες σε ανοικτή κρίση τα σχόλιά τους (χωρίς να ανακοινώνουν αποτέλεσμα).

Οι ομιλητές/-τριες

Α' ομιλητής/-τρια – Ομάδα του Λόγου (Λ1)

- Ορίζει το θέμα.
- Αποσαφηνίζει τη θέση της ομάδας του/της.
- Διευκρινίζει τους άξονες και τα επίπεδα της επιχειρηματολογίας.
- Παραθέτει το πρώτο μέρος της επιχειρηματολογίας της ομάδας του/της.
- Ανακεφαλαιώνει με συντομία.

Α' ομιλητής/-τρια – Ομάδα του Αντιλόγου (Α1)

- Αποδέχεται, απορρίπτει, συμπληρώνει τον ορισμό.
- Ανασκευάζει τη θέση του/της αντιπάλου (Α1).
- Αποσαφηνίζει τη θέση της ομάδας του/της.
- Παραθέτει το πρώτο μέρος της επιχειρηματολογίας της ομάδας του/της.
- Ανακεφαλαιώνει με συντομία.

Β' ομιλητής/-τρια - Ομάδα του Λόγου (Λ2) και αντίστοιχα του Αντιλόγου (Α2)

- Αντικρούει τα επιχειρήματα του/της προηγούμενου/-ης ομιλητή/-τριας, **ένα προς ένα**.
- Ολοκληρώνει την επιχειρηματολογία της ομάδας του/της.

Γ' ομιλητής/-τρια - Ομάδα του Λόγου (Λ3) και αντίστοιχα του Αντιλόγου (Α3)

Δεν επιτρέπεται υποβολή ερωτήσεων στους Γ' ομιλητές/-τριες!

- Αντικρούει τα επιχειρήματα που ακούστηκαν, μέχρι εκείνη τη στιγμή.

ΟΧΙ ΝΕΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ!

- Κάνει μια σύντομη αναφορά στην αντίκρουση.
- Κάνει μια σύντομη αναφορά στην επιχειρηματολογία της ομάδας του/της.
- Παραθέτει τα συμπεράσματα.
- Κάνει αναφορά στη φιλοσοφία της ομάδας του και αναδεικνύει τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι νίκησε τον αγώνα.

Για να κερδίσουμε έναν αγώνα επιχειρηματολογίας χρειάζεται να πετύχουμε σε δύο σημεία:

1. Να δείξουμε γιατί η δική μας πλευρά ως προς το θέμα είναι αληθής και εμπειρισταωμένη.
2. Να δείξουμε με επιχειρήματα γιατί ο λόγος της άλλης ομάδας είναι λανθασμένος ή αδύναμος.

Περιεχόμενο ομιλίας

Το περιεχόμενο αναφέρεται τόσο στα επιχειρήματα του/της ομιλητή/-τριας όσο και στην αντίκρουση των επιχειρημάτων του Αντιλόγου.

Ο/η ομιλητής/-τρια με δυνατό περιεχόμενο παρουσιάζει επιχειρήματα και αντίκρουση που είναι:

- Σχετικά με το θέμα.
- Λογικά (σαφή, εύληπτα και εύλογα).
- Ιεραρχημένα (αναπτυγμένα σε σχέση με τα σημαντικότερα ζητήματα).
- Υποστηρίζονται με παραδείγματα, στατιστικές κ.λπ.

Τι συνιστά μια καλή οργάνωση και δομή ενός επιχειρήματος;

- Να είναι ευδιάκριτη η θέση του/της ομιλητή/-τριας.
- Να εξηγηθεί τους κυριότερους όρους του θέματος.
- Να αιτιολογεί και να τεκμηριώνει τη θέση του/της ομιλητή/-τριας.
- Να συνδέεται με την αρχική θέση της ομάδας.

Η ομαδοποίηση των επιχειρημάτων γίνεται σε:

- Πνευματικό, ηθικό, ψυχικό επίπεδο
- Κοινωνικό, ατομικό επίπεδο
- Εθνικό, διακρατικό επίπεδο
- Πολιτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, οικονομικό επίπεδο
- ... μακροπρόθεσμα ή/και βραχυπρόθεσμα

Το αποτελεσματικό επιχειρήμα διαθέτει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Καθαρότητα: το επιχειρήμα κατάλληλα αναλυμένο και παρουσιάζεται, με σαφή λόγο.
- Ορθότητα: μπορούμε να ελέγξουμε, αν αυτό που ισχυρίζεται ο ομιλητής είναι ορθό.
- Λογική: εξάγεται συνολικό νόημα, υπάρχει αλληλουχία επιχειρημάτων και οι αποδείξεις σχετίζονται με τις θέσεις.
- Ευρύτητα: εξετάζεται και από διαφορετικές πλευρές.
- Συνάφεια: σχετίζεται με το θέμα που πραγματευόμαστε.
- Ακρίβεια: οι πληροφορίες που περιλαμβάνει το επιχειρήματος είναι συγκεκριμένες.
- Βαρύτητα: είναι από τα σημαντικότερα επιχειρήματα σχετικά με το θέμα αυτό;

Βοηθά πολύ τους ακροατές η χρήση μιας «ταμπέλας» πριν από κάθε επιχειρήμα: μια σύντομη φράση ή ακόμη και μια λέξη που το περιγράφει συνοπτικά.

Ο αγώνας επιχειρηματολογίας ΔΕΝ περιορίζεται στην απλή παράθεση επιχειρημάτων!

- Οι ομάδες οφείλουν να αλληλεπιδρούν και να συγκρούονται μεταξύ τους.
- Θα πρέπει να αντικρούεται κάθε επιχειρήμα που ακούγεται.
- **Ορθότητα της θέσης μας = Άρση των αντιτιθέμενων θέσεων.**
- Άλλο πράγμα το να υπερασπιζόμαστε «γενικά» μία αντίθετη άποψη και άλλο το να υπονομεύουμε συστηματικά τις ιδέες, τις υποθέσεις και τον πυρήνα της σκέψης που απλώνεται γύρω από τη θεματική προσέγγιση των απέναντι.
- Αυτή η προσέγγιση επιτάσσει την ενέργεια, την εγρήγορση και την προσοχή μας στην αναγνώριση του λογικού πυρήνα του επιχειρήματος και απέχει από το απλό ενδιαφέρον για το λεκτικό «περιτύλιγμά» του.
- Αν ο/η ομιλητής/-τρια παρουσιάζει ένα λογικό επιχειρήμα που δεν τεκμηριώνει με υποστηρικτικά στοιχεία, ο/η κριτής επιβραβεύει για το επιχειρήμα αλλά αφαιρεί βαθμούς για την έλλειψη στοιχείων τεκμηρίωσης.

Τα τεκμήρια

Η επιχειρηματολογία συχνά εμπλουτίζεται με τη χρήση τεκμηρίων. Τα συνηθέστερα είδη τεκμηρίων είναι τα στατιστικά δεδομένα, τα πορίσματα ερευνών, τα ιστορικά γεγονότα κ.λπ.

Οι **βασικοί κανόνες** στη χρήση τεκμηρίων είναι:

- Να είναι αμερόληπτα.
- Να είναι αποδεκτά σήμερα.
- Να σχετίζονται άμεσα με την αποδεικτέα θέση του/της ομιλητή/-τριας.

Κατά τη χρήση τεκμηρίων **αποφεύγουμε:**

- Πιθανολογικές διατυπώσεις (π.χ. «Εάν...», «θα μπορούσε...», «ίσως...» κ.λπ.)
- Προσωπικές εμπειρίες, βιώματα
- Εξτρεμιστικές απόψεις
- Αναφορά σε θρησκευτικές πεποιθήσεις

Τα παραδείγματα

Τα παραδείγματα για να είναι **αποτελεσματικά** πρέπει να είναι:

- Αληθινά
- Σημαντικά
- Προσεκτικά αναλυμένα

Αντιθέτως, **αναποτελεσματικά** είναι παραδείγματα που είναι:

- Υποθετικά («Φανταστείτε ότι...»)
- Προσωπικές ιστορίες («Ο φίλος μου...»)
- Ακραία («Όπως δείχνει ο Χίτλερ...»)
- Θρησκευτικές αναφορές

Μερικά παραδείγματα **χωρίς τεκμηρίωση** και άλλες **παραβιάσεις λογικής** είναι:

- «Τα γεγονότα μιλάνε από μόνα τους!»
- «Σας διαβεβαιώνω ότι τα γεγονότα εξελίχθηκαν με τον τρόπο που σας περιέγραφα!»
- «Δεν χρειάζονται εξηγήσεις. Είναι μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας να τιμωρείς τους μαθητές»
- «Αν δεν με πιστεύετε, αποδείξτε το αντίθετο!»
- Εφαρμογή ακατάλληλου σχήματος: δέχομαι κάτι ως αποδεκτό βασιζόμενος σε αναφορά της αυθεντίας: «Το λέει και ο Πρόεδρος. Άρα, θα είναι σωστό» ή «Αφού όλοι οι πρυτάνεις δεν δέχονται το νόμο, θα έχουν δίκιο.»
- Η αλήθεια και η αποδοχή μιας θέσης εξαρτάται από τις επιθυμητές ή ανεπιθύμητες συνέπειες: «Δεν δέχομαι ότι το κάπνισμα είναι βλαβερό, γιατί τότε θα πρέπει να το κόψω».
- Δικαιολογώ ένα γενικό συμπέρασμα με βάση μη επαρκείς παρατηρήσεις: «Υπάρχει κενό δικαιοσύνης γιατί το σύστημα των δικαστικών δεν νοιάζεται για την προστασία του πολίτη. Έχω έναν συνάδερφο που έχει καταθέσει μήνυση και ταλαιπωρείται για δύο χρόνια».
- Συγκόουμε τις αναγκαίες με τις επαρκείς συνθήκες: «Αν η κίνηση σε αυτόν τον δρόμο είναι αυξημένη, πρέπει να ανοιχθεί και άλλο. Δεν υπάρχει κίνηση, άρα δεν είναι αναγκαίο να ανοιχθεί ο δρόμος».
- Μια επαρκής συνθήκη χρησιμοποιείται ως αναγκαία: «Ανοίγουν το δρόμο. Άρα η κίνηση πρέπει να ήταν πράγματι ανυπόφορη».
- Συγκόουμε ιδιότητες όλου και μέρους: «Είναι ένας Έλληνας πολιτικός. Άρα, κλέφτης και ψεύτης κι αυτός». «Αφού το παιδί δεν δείχνει ενδιαφέρον για τη μουσική, η οικογένειά του πρέπει να είναι ακαλλιέργητη».

Αντίκρουση

Κάθε λόγος, εκτός από του πρώτου ομιλητή / της πρώτης ομιλήτριας θα πρέπει να ξεκινά με αντίκρουση.

Η αντίκρουση είναι, μια συνοπτική, μεστή και συμπυκνωμένη νοηματικά τοποθέτηση που παρουσιάζει ολόκληρη την αντίθετη προσέγγισή μας, σε όσα προηγήθηκαν.

Έτσι λοιπόν, η κάθε αντίκρουση επιχειρήματος της απέναντι ομάδας στηρίζεται και αναδεικνύει στην απέναντι ομάδα:

- Έλλειψη λογικής συνάφειας
- Έλλειψη σύνδεσης με το θέμα
- Ανακρίβεια στοιχείων
- Ατεκμηρίωτους ισχυρισμούς
- Προσβολή αξιωματικών αρχών
- Λάθη αιτιολόγησης
- Αντιφάσεις
- Παραποιήσεις
- Αποδοχή της θέσης, αλλά μερικώς

Τα κύρια συστατικά της αντίκρουσης είναι:

- Εύληπτη και ξεκάθαρη τοποθέτηση
- Στοχευμένη διατύπωση
- Επαρκής έκφραση με νοηματικό βάθος
- Άμεση σχέση με την υποστηριζόμενη θέση
- Συνδυαστική διατύπωση, αν πρόκειται για πολλά επιχειρήματα της απέναντι ομάδας που χρήζουν αντίκρουσης.

Προσέχουμε:

- Τι **ειπώθηκε** και **γιατί** είναι **λάθος**.
- Τι **θα πούμε** και **γιατί** είναι **σωστό**.

Σε κάθε περίπτωση, **η αντίκρουση δεν μονοπωλεί τον λόγο μας**, ο οποίος πρέπει να αποτελείται κυρίως από επιχειρήματα που υποστηρίζουν τη θέση και τη γενική γραμμή μας.

Αίτημα ερώτησης

Κατά τη διάρκεια ενός αγώνα επιχειρηματολογίας οι ερωτήσεις, οι οποίες απευθύνονται προς τον/την ομιλητή/-τρια που έχει τον λόγο από τα μέλη της άλλης ομάδας, παίζουν καταλυτικό ρόλο, καθώς μπορούν:

- Να επισημάνουν λάθη στα επιχειρήματα της απέναντι ομάδας.
- Να δοκιμάσουν την ετοιμότητα της απέναντι ομάδας.
- Να προάγουν τη συμμετοχή στη διαδικασία.

Τα μέλη της ομάδας που θέλουν να κάνουν ερώτηση, μπορούν (να σηκωθούν και) να ζητήσουν τον λόγο, σηκώνοντας το χέρι και λέγοντας «Αίτημα ερώτησης!». Οι ερωτήσεις καθιστούν τη διαδικασία πιο διαδραστική, δυναμική και ενδιαφέρουσα!

Τι προσέχουμε όταν θέτουμε ερωτήματα:

- Να είναι σύντομα (έως 15 δευτερόλεπτα).
- Να είναι σχετικά με όσα λέγονται τη στιγμή που διατυπώνονται.
- Να μην αποτελούν τοποθετήσεις ή διαπιστώσεις πάνω στο θέμα.
- Ο/η ομιλητής/-τρια έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παρέμβαση ευγενικά, λέγοντας: «Όχι, σας ευχαριστώ/ Όχι, δεν έχω επαρκή χρόνο, κ.λπ.», διαφορετικά τη δέχεται λέγοντας: «Παρακαλώ» ή «Ορίστε».
- Δεν επιτρέπεται ο διάλογος μεταξύ του/της ομιλητή/-τριας και αυτού που κάνει την ερώτηση. Αυτός που έκανε το ερώτημα δεν συνεχίζει, εκτός αν κάνει εκ νέου αίτημα ερώτησης.
- Κάθε ομιλητής/-τρια καλό είναι να θέσει και να δεχτεί τουλάχιστον δύο ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του.
- Για τους/τις τέσσερις πρώτους/-ες ομιλητές/-τριες (A1, A1, A2, A2) το 1^ο και το 6^ο λεπτό είναι προστατευόμενα, δηλαδή, δεν επιτρέπεται η διατύπωση ερωτήσεων από την άλλη ομάδα.
- Οι δύο τελευταίοι/-ες ομιλητές/-τριες δεν δέχονται ερωτήσεις.

Πριν να αποδεχτούμε μια ερώτηση:

- Ολοκληρώνουμε την πρότασή μας.
- Ακούμε προσεκτικά την ερώτηση.
- Απαντάμε με ακρίβεια και σαφήνεια σχετικά με το θέμα ή τη νέα ιδέα που διατυπώθηκε.
- Αφού απαντήσουμε, επιστρέφουμε (ψύχραιμα!) στις σημειώσεις μας και διατηρούμε τη συνοχή του λόγου μας συνεχίζοντας από εκεί που σταματήσαμε.
- Αν η απέναντι ομάδα θέσει ταυτόχρονα πολλαπλές ερωτήσεις, αφήνουμε τα μέλη της να αποφασίσουν ποιος θα θέσει την ερώτηση.

Δύσκολη ερώτηση;

- Μπορούμε να ζητήσουμε επανάληψη της ερώτησης.
- Δίνουμε μια εύλογη ερμηνεία και απαντάμε βάσει αυτής της ερμηνείας.
- «Πετάμε το μπαλάκι» στην απέναντι ομάδα και ζητάμε να εξηγήσουν πώς συσχετίζουν το ερώτημα με το θέμα της αντιλογίας (σε περίπτωση που υστερούμε γνωστικά στον συγκεκριμένο τομέα).
- Τέλος, στη σύνοψη η ομάδα μας μπορεί να επανέλθει στο ερώτημα και να δώσει απάντηση.

Σύνοψη

Στο τέλος κάθε αγώνα οι δύο ομάδες συνοψίζουν τον λόγο τους, με στόχο να αναδείξουν και να ενδυναμώσουν τη θέση τους.

Η έμφαση κατά τη διάρκεια της σύνοψης δίνεται στα επιχειρήματα της κάθε ομάδας που δεν τεκμηριώθηκαν επαρκώς κατά τη διάρκεια του αγώνα αλλά και στο πώς αντικρούστηκαν τα επιχειρήματα της άλλης ομάδας.

Με λίγα λόγια η σύνοψη του αγώνα:

- Είναι σαν ένας χάρτης που απεικονίζει ξεκάθαρα το σύνολο των επιχειρημάτων της κάθε ομάδας.
- Λειτουργεί συμπληρωματικά σε κάποια αντίκρουση που επιχειρήθηκε νωρίτερα.
- Μπορεί να διασαφηνίσει θέσεις της ομάδας που έχουν ήδη συζητηθεί.
- **Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να εισαγάγει νέο επιχειρήμα.**
- Δεν ανοίγει νέα θέματα, αντιθέτως επιχειρεί να κλείσει τον αγώνα επιχειρηματολογίας προς όφελος της ομάδας.

Σημειώσεις

Οι σημειώσεις που κρατά κάθε ομιλητής/-τρια είναι καταλυτικές ως προς τη δομή του λόγου, τη συγκέντρωση και εντέλει την αποτελεσματικότητα της συμμετοχής στον αγώνα.

- Ποτέ δεν σημειώνουμε ολόκληρο τον λόγο μας, γιατί είναι χρονοβόρο και λειτουργεί ανασταλτικά στη συγκέντρωση και στα αντανακλαστικά μας, αν έχουμε ολόκληρο κείμενο προσχεδιασμένο.
- Αντιθέτως, οι λέξεις-κλειδιά, οι κεντρικές ιδέες και οι θεματικοί άξονες βοηθούν πολύ.
- Αποφεύγουμε να διαβάζουμε τις σημειώσεις μας, καθώς αυτό στερεί τη βλεμματική επαφή με το ακροατήριο.
- Η εξάσκηση στη δημιουργία σημειώσεων από προφορικό λόγο, θα βελτιώσει κατά πολύ τη χρηστικότητά και την αποτελεσματικότητά τους.
- Αρκετούς βολεύει ο χωρισμός μιας κόλλας Α4 σε 6 μέρη, ένα για κάθε ομιλητή, και η συμπλήρωση των βασικών σημείων κάθε ομιλίας.

Παράρτημα

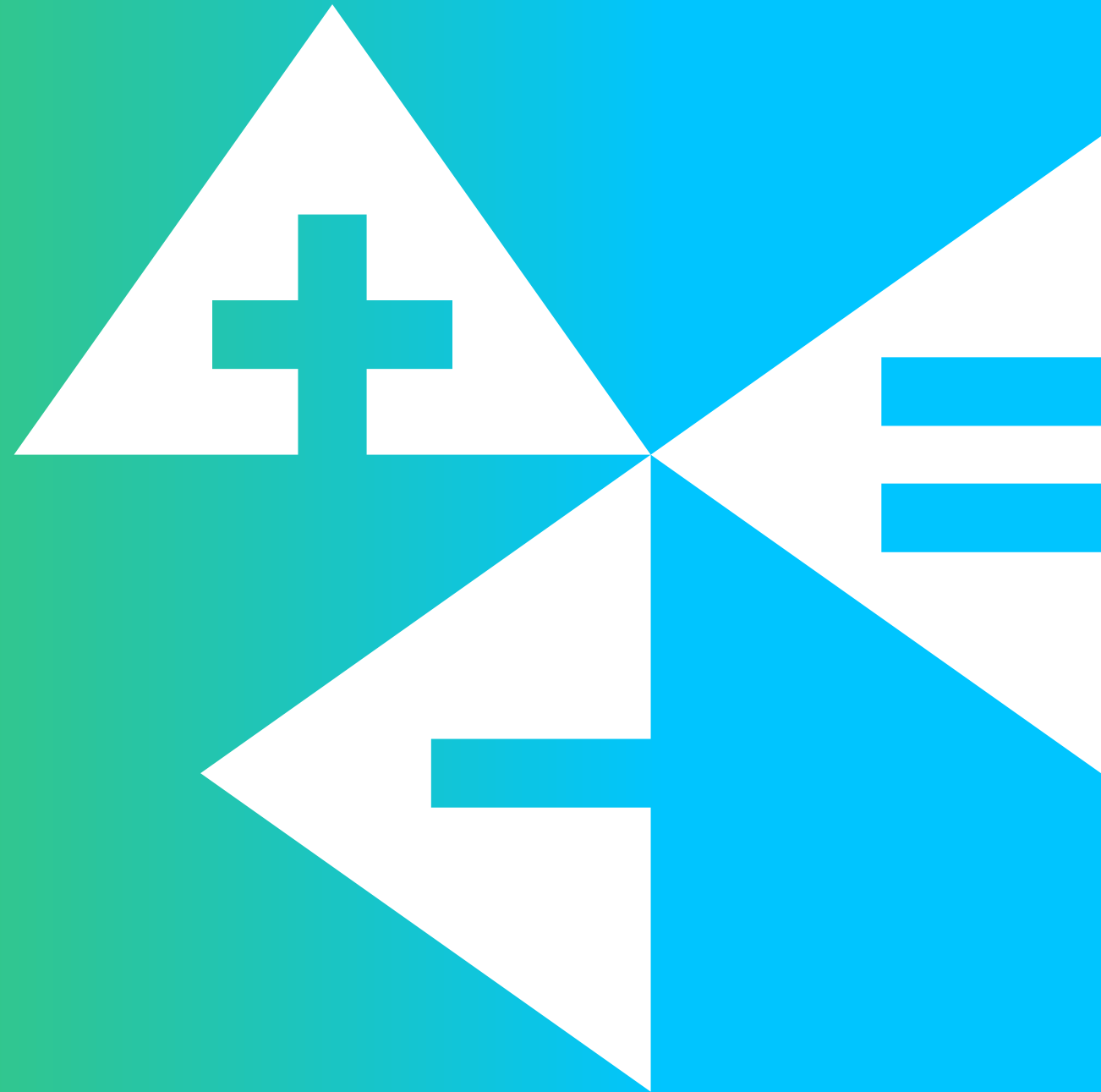
Ιδέες για Θέματα εξάσκησης

01. Οι γονείς πρέπει να καθορίζουν το επάγγελμα των παιδιών τους.
02. Η πρόβλεψη των σεισμών είναι χάσιμο χρόνου και χρήματος.
03. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι λιγότερο σημαντική από την οικονομική ανάπτυξη.
04. Οι νόμοι πρέπει να γίνουν πιο αυστηροί.
05. Θα έπρεπε να τιμωρούνται οι γονείς για τις παρανομίες των ανήλικων παιδιών τους.
06. Πρέπει να επιτρέπεται στους αλλοδαπούς μαθητές να φέρουν την ελληνική σημαία.
07. Τα αδέσποτα πρέπει να θανατώνονται.
08. Οι ζωολογικοί κήποι πρέπει να κλείσουν.
09. Πρέπει να απαγορεύονται τα αυτοκίνητα στο κέντρο της Αθήνας.
10. Η πιο σημαντική θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι.
11. Το χρήμα φέρνει την ευτυχία.
12. Η οπλοφορία θα έπρεπε να είναι νόμιμη.
13. Οι αλλοδαποί πρέπει να πηγαίνουν σε διαφορετικά σχολεία.
14. Ευρωπαίος δεν γεννιέσαι, γίνεσαι...
15. Πρέπει να διδάσκεται αναλυτικά στα σχολεία η ιστορία όλων των ευρωπαϊκών χωρών.
16. Η παιδική εργασία πρέπει να απαγορευτεί παγκοσμίως.
17. Η συμμετοχή στην πολιτική πρέπει να έχει ανώτατο όριο ηλικίας.
18. Τα καλλιστεία είναι υποτιμητικά για το γυναικείο φύλο.
19. Ο φεμινισμός είναι ένα ξεπερασμένο κίνημα.
20. Οι πολιτισμικοί θησαυροί κάθε χώρας που βρίσκονται σε ξένα μουσεία πρέπει να επιστραφούν.
21. Ο γάμος είναι ένας απαρχαιωμένος θεσμός.
22. Η μετανάστευση είναι πρόβλημα / Η μετανάστευση έχει κυρίως θετικές συνέπειες στην κοινωνία μας / Τα σύνορα όλων των κρατών θα έπρεπε να είναι ανοικτά για τους μετανάστες.
23. Η βία στην τηλεόραση ευθύνεται για τη βία στην κοινωνία.
24. Η φιλανθρωπία είναι ανήθικη / Δεν πρέπει να δίνουμε χρήματα σε ζητιάνους.
25. Η προβολή τουρκικών σήριαλ βλάπτει σοβαρά την ελληνική κουλτούρα / Πρέπει να μειωθεί η προβολή τουρκικών σειρών στην ελληνική τηλεόραση.
26. Το μέλλον της Ευρώπης είναι η πολιτική ένωση.
27. Η παγκοσμιοποίηση είναι ωφέλιμη για τον κόσμο.
28. Ανοικτά σύνορα σημαίνει κοινωνία ανοικτή στο μέλλον.
29. Τα χρέη των χωρών του Τρίτου κόσμου πρέπει να διαγραφούν.
30. Η δωρεά οργάνων πρέπει να γίνει υποχρεωτική
31. Η ευθανασία είναι ανθρώπινο δικαίωμα.
32. Η θανατική ποινή πρέπει να επανέλθει.
33. Τα πειράματα στα ζώα πρέπει να απαγορευθούν.
34. Ο δανεισμός της μήτρας (παρένθετες μητέρες) πρέπει να απαγορευτεί
35. Πρέπει να απαγορευτεί η έκτρωση / Η έκτρωση αποτελεί έγκλημα.
36. Η κλωνοποίηση πρέπει να επιτραπεί σε όλα τα κράτη / Η κλωνοποίηση αποτελεί την ελπίδα για τη βελτίωση του ανθρωπίνου γένους.
37. Πρέπει να επιτραπεί η δυνατότητα επιλογής φύλου παιδιών / φυσικών ή διανοητικών χαρακτηριστικών παιδιών.

38. Η αδυναμία χρήσης του Διαδικτύου από όλους έχει δημιουργήσει ένα «ψηφιακό χάσμα» μεταξύ φτωχών και πλουσίων.
39. Οι δημοσιεύσεις στα κοινωνικά δίκτυα πρέπει να υπόκεινται σε έλεγχο.
40. Τα μεταλλαγμένα προϊόντα πρέπει να καταργηθούν.
41. Είναι θεμιτή η στρατιωτική επέμβαση για την επιβολή της ειρήνης.
42. Οι στρατιωτικοί εξοπλισμοί αποτελούν βάρος για την κοινωνία.
43. Ο τρομοκράτης του ενός είναι ο υπερασπιστής της ελευθερίας του άλλου.
44. Δεν πρέπει να διαπραγματευόμαστε με τρομοκράτες.
45. Η προστασία της ιδιωτικής ζωής είναι πιο σημαντική από την ελευθερία του Τύπου / Η ιδιωτική ζωή των δημοσίων προσώπων πρέπει να δημοσιοποιείται.
46. Το δικαστικό σύστημα προστατεύει υπερβολικά τα δικαιώματα του κατηγορούμενου.
47. Τα πυρηνικά όπλα πρέπει να καταστραφούν.
48. Ο φόβος της τιμωρίας δημιουργεί υπεύθυνους πολίτες.
49. Η εξέταση για ναρκωτικά αποτελεί παραβίαση προσωπικών δεδομένων.
50. Η Βουλή θα αποποινικοποιήσει τα ελαφρά ναρκωτικά.
51. Το κράτος δεν πρέπει να παρέχει κανενός είδους ιατρική περίθαλψη.
52. Η διεθνής κοινότητα δεν πρέπει να παρεμβαίνει στα εσωτερικά μιας χώρας.
53. Η αξία των φυσικών πόρων έγκειται μόνο στην εκμετάλλευσή τους.
54. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι πιο σημαντική από την ικανοποίηση των ενεργειακών αναγκών.
55. Ο Άνθρωπος πρέπει να στραφεί στην εκμετάλλευση των ωκεανών.
56. Τα τοξικά απόβλητα «πνίγουν» τις υπανάπτυκτες χώρες.
57. Η φτώχεια του Τρίτου Κόσμου είναι το λάθος των ανεπτυγμένων χωρών.
58. Οι χώρες του Τρίτου Κόσμου πρέπει να πάψουν να είναι η χωματερή των ανεπτυγμένων χωρών / Οι χώρες του Τρίτου Κόσμου δεν αποτελούνται μόνο από φτηνά εργατικά χέρια αλλά και από ανθρώπους σαν εμάς.
59. Η συμμετοχή σε μη κυβερνητικές οργανώσεις ωφελεί τους πολίτες.
60. Είναι πολύ αργά για μια παγκόσμια αλλαγή κλίματος.
61. Το αποτέλεσμα της Διάσκεψης του Παρισιού για το κλίμα πρέπει να είναι μια διεθνής συνθήκη με δεσμευτικές περικοπές εκπομπών.
62. Η Ε.Ε πρέπει να εγκαταλείψει την πυρηνική ενέργεια.
63. Πρέπει να σταματήσει η εκμετάλλευση της Αρκτικής περιοχής.
64. Η αιολική ενέργεια πρέπει να αποτελεί πρωταρχική πηγή του μελλοντικού ενεργειακού εφοδιασμού.
65. Τα κράτη του Κόλπου πρέπει να δεχτούν περισσότερους Σύριους πρόσφυγες.
66. Πρέπει να προσφερθεί αυξημένη βοήθεια σε αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου που δέχονται και υποστηρίζουν μεγάλες εισροές προσφύγων.
67. Πρέπει να επιδοτείται η εκμάθηση της μητρικής εκπαίδευσης για μεγάλες ομάδες μεταναστών.
68. Η Ε.Ε πρέπει να παρέχει άσυλο σε γυναίκες που προέρχονται από χώρες με νομοθεσία διάκρισης εις βάρος των γυναικών.

Κανόνες Αγώνων Επιχειρημα- τολογίας

Τα στοιχεία του αγώνα

1.1 Η μορφή των Αγώνων

Σε έναν Αγώνα Επιχειρηματολογίας δύο τριμελείς ομάδες αντιπαράθενται επάνω σε ένα θέμα που έχει ανακοινωθεί **20' (είκοσι λεπτά)** νωρίτερα. Παρίσταται κριτική επιτροπή, η οποία αποφασίζει τη νικήτρια ομάδα και χρονομέτρης που καταγράφει και σημαίνει ηχητικά το πέρασμα του χρόνου. Επιτρέπεται η παρουσία ακροατηρίου.

Οι γύροι των Αγώνων διακρίνονται σε **προκριματικούς και τελικούς**.

Στους προκριματικούς γύρους συμμετέχουν όλες οι ομάδες. Ο πρώτος γύρος προκύπτει από κλήρωση, ενώ οι υπόλοιποι προκριματικοί γύροι προκύπτουν από ισοδύναμη κατανομή με βάση την έως τότε βαθμολογία των ομάδων. Οι καλύτερες ομάδες προκρίνονται στους ημιτελικούς γύρους και οι νικήτριες των ημιτελικών στους τελικούς.

1.2 Οι ομάδες – οι ομιλητές και οι ομιλίες

Η ομάδα η οποία λαμβάνει πρώτη τον λόγο καλείται **Λόγος** και η δεύτερη ομάδα **Αντίλογος**. Τα μέλη των ομάδων ονομάζονται ανάλογα με την ομάδα και τη σειρά τους: πρώτος ομιλητής του Λόγου, δεύτερος ομιλητής του Αντιλόγου κ.ο.κ.

Οι ομιλητές ανεβαίνουν στο βήμα με την εξής **σειρά και έχουν τον εξής ρόλο:**

- 1. Πρώτος ομιλητής του Λόγου:** ορισμός θέματος και παράθεση α' μέρους επιχειρηματολογίας ομάδας
- 2. Πρώτος ομιλητής του Αντιλόγου:** αποδοχή ή μη του ορισμού, αντίκρουση και παράθεση α' μέρους επιχειρηματολογίας ομάδας
- 3. Δεύτερος ομιλητής του Λόγου:** αντίκρουση και ολοκλήρωση επιχειρηματολογίας ομάδας
- 4. Δεύτερος ομιλητής του Αντιλόγου:** αντίκρουση και ολοκλήρωση επιχειρηματολογίας ομάδας
- 5. Τρίτος ομιλητής του Λόγου:** αντίκρουση και περίληψη
- 6. Τρίτος ομιλητής του Αντιλόγου:** αντίκρουση και περίληψη

Οι ομιλητές εκφωνούν λόγο **μέγιστης διάρκειας 5' (πέντε λεπτών) για το Γυμνάσιο και 6' (έξι λεπτών) για το Λύκειο**. Μπορούν να πραγματοποιήσουν σύντομες **ερωτήσεις μόνο κατά τις πρώτες δύο ομιλίες** της αντίπαλης ομάδας. Οι περιλήψεις **διαρκούν 4' (τέσσερα λεπτά)** και κατά τη διάρκειά τους **δεν επιτρέπεται η υποβολή ερωτήσεων**.

1.3 Κριτική Επιτροπή

Η οργανωτική επιτροπή επιδιώκει να υπάρχει σε κάθε αίθουσα τουλάχιστον **τριμελής κριτική επιτροπή** για κάθε προκριματικό γύρο και τουλάχιστον **πενταμελής** στον ημιτελικό και τελικό γύρο. Στην επιτροπή προΐσταται ο **Πρόεδρος** της Συνεδρίασης, ο οποίος διευθύνει τον αγώνα, δίνει τον λόγο σε κάθε ομιλητή με τη σειρά που περιγράφουν οι κανόνες (βλ. 1.2), επαναφέρει σε τάξη αγενείς ομιλητές ή ομιλητές που δεν ακολουθούν τους κανόνες, ελέγχει τον χρονομέτρη, επικυρώνει την τελική βαθμολογία και φροντίζει και για την απρόσκοπτη παρακολούθηση του αγώνα από το ακροατήριο.

Τα μέλη τής κριτικής επιτροπής **συνεδριάζουν μετά το τέλος του αγώνα** (βλ. παρακάτω, 3). **Δεν επιτρέπεται να κοινοποιούν το αποτέλεσμα του αγώνα** ή την άποψή τους για τους ομιλητές κατά τη διάρκεια ή μετά το τέλος του αγώνα. *Συστήνεται, ωστόσο, για εκπαιδευτικούς σκοπούς, η ανοικτή κρίση, δηλαδή η συζήτηση των ομάδων με τους κριτές μετά τον αγώνα.*

1.4 Χρονομέτρηση των ομιλιών

Υπεύθυνος για τη χρονομέτρηση είναι ο **Πρόεδρος** της κριτικής επιτροπής, ο οποίος αναθέτει στον **χρονομέτρη** την τήρηση και την καταγραφή των χρόνων. Ο χρονομέτρης δείχνει με τα δάχτυλα ή φωτωτυπημένους αριθμούς το πέρασμα του χρόνου. Με (απαλό) **μονό χτύπημα** του χεριού στο τραπέζι δηλώνει την έναρξη και τη λήξη του χρόνου υποβολής ερωτήσεων και με **διπλό χτύπημα** το τέλος χρόνου ομιλίας. Καταγράφει στο **φύλλο χρονομέτρη** τους συνολικούς χρόνους κάθε ομιλίας, καθώς και τις χρονικές στιγμές που έγιναν αιτήσεις παρέμβασης για κάθε ομιλητή, σημειώνοντας ποιες έγιναν αποδεκτές και ποιες όχι.

1.5 Το θέμα τού αγώνα

Το θέμα πρέπει να διατυπώνεται με σαφήνεια και να υπηρετεί το πνεύμα του αθλήματος. Τα θέματα που δίνονται στους αγώνες είναι συνήθως «κλειστού τύπου», δηλαδή θέτουν συγκεκριμένα ζητήματα, για τα οποία μπορεί να υπάρχει αντίλογος.

Τα θέματα επιλέγονται από την οργανωτική επιτροπή των αγώνων και ανακοινώνονται στις ώρες που αναφέρει το πρόγραμμα των αγώνων. *Αντλούνται από τη θεματολογία των σχολικών εγχειριδίων και την επικαιρότητα.*

1.6 Προετοιμασία των ομάδων

Οι αγώνες ξεκινούν στις αίθουσες που έχουν ανακοινωθεί **20' (είκοσι λεπτά)** από τη στιγμή που γίνεται γνωστό το θέμα του γύρου. Οι ομάδες πρέπει να βρίσκονται στην αίθουσα όπου θα διαγωνιστούν τουλάχιστον **5' (πέντε λεπτά)** πριν από την έναρξη τού αγώνα, ειδάλλως **μηδενίζονται**.

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας οι μαθητές δεν μπορούν να χρησιμοποιούν έντυπα (βιβλία, φωτοτυπίες κ.λπ.) και ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο κ.λπ.). Εάν γίνει αντιληπτή τέτοια χρήση, **η ομάδα μηδενίζεται**. Στη διάρκεια του αγώνα **επιτρέπεται η χρήση των χειρόγραφων σημειώσεων της προετοιμασίας σε λευκά φύλλα που θα δοθούν από την οργανωτική επιτροπή**.

Οι ομάδες αναλαμβάνουν να αναγράψουν στον πίνακα της αίθουσας το θέμα του γύρου, το όνομα της ομάδας τους και τα ονόματα των μελών τους με τη σειρά που θα μιλήσουν.

Τα στοιχεία της ομιλίας

2.1 Ορισμός τού θέματος

Ο ορισμός τού θέματος είναι **καθήκον του πρώτου ομιλητή του Λόγου** και διατυπώνεται στην αρχή της ομιλίας του. Καθορίζει και τη φιλοσοφία της ομάδας του Λόγου που διατυπώνει με σαφήνεια και τη θέση της για το ζήτημα. Ενάντια σε αυτή τη **φιλοσοφία** θα κινηθεί η ομάδα του Αντιλόγου, που αναμένεται να εκφράσει μια διαφορετική προσέγγιση.

Η ομάδα του Λόγου κάνει κατανοητή την αντιπαράθεση για το ζητούμενο, θέτοντας **εύλογους περιορισμούς** και εξηγώντας οποιεσδήποτε λέξεις από το θέμα απαιτούν **διευκρίνιση**. Δεν αναμένεται και δεν εκτιμάται θετικά στη βαθμολογία να δίνονται απλώς ορισμοί-ερμηνείες που συναντώνται σε λεξικά και δεν είναι υποχρεωτική η αναφορά σε όλες τις λέξεις του θέματος.

Ο ορισμός πρέπει να **προσδιορίζει** με σαφήνεια και ακρίβεια το ζητούμενο της συζήτησης, το οποίο ζητούμενο πρέπει να **συσχετιστεί** πειστικά με το θέμα. Πρέπει να σχετίζεται **λογικά και άμεσα** με το θέμα, **να μην είναι αυταπόδεικτος** και να μην αφορά σε ιδιαίτερα **εξεζητημένο και μη γνωστό** ζήτημα.

Ο πρώτος ομιλητής του Αντίλογου **μπορεί να αμφισβητήσει την εγκυρότητα** του ορισμού (να τον προσβάλλει), εφόσον δεν τηρεί κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις, και σε αυτή την περίπτωση οφείλει **εξ αρχής** να δηλώσει **ρητά** ότι προσβάλλει την εγκυρότητά του και να δώσει νέο ορισμό. Στην ακραία αυτή περίπτωση (που είναι καλό, για χάρη του αγώνα, να αποφεύγεται) ο αγώνας γίνεται περί ορισμού, δηλαδή για το ποιος ορισμός είναι ο καταλληλότερος. Μπορεί, επίσης, να προτείνει κάποια **συμπλήρωση** του ορισμού.

2.2 Περιεχόμενο της ομιλίας

Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι **σχετικό με το θέμα, λογικό** και να χαρακτηρίζεται από **συνέπεια**. Αποτελείται από έγκυρα επιχειρήματα, παραδείγματα και όποιο άλλο υλικό τεκμηρίωσης αξιοποιεί ο ομιλητής, για να υποστηρίξει τη θέση του προσπαθώντας να πείσει την κριτική επιτροπή και το κοινό. **Οι ομιλητές πρέπει να δείχνουν ότι λαμβάνουν υπόψη τους τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας και να τις αντικρούουν μία προς μία.**

Ο ομιλητής πρέπει να **ιεραρχήσει κατάλληλα** το υλικό του και να το αναπτύξει δίνοντας προτεραιότητα στις σημαντικότερες πλευρές του ζητήματος.

Το περιεχόμενο πρέπει να είναι **συνεπές**, δηλαδή να βρίσκεται σε συμφωνία με τη θέση της ομάδας και τις ομιλίες όλων των μελών της. Τα συμπεράσματα όλων των επιχειρημάτων που χρησιμοποιούνται πρέπει να ενισχύουν τη θέση της ομάδας.

Οι τέσσερις πρώτες ομιλίες πρέπει να έχουν **νέο περιεχόμενο** που να προωθεί τη θέση της ομάδας ή και να ανασκευάζει τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας. **Στις περιλήψεις δεν πρέπει να παρουσιάζονται επιχειρήματα που να δίνουν νέες διαστάσεις στα ζητήματα που έχουν συζητηθεί.** Μπορεί, όμως, να υπάρχει νέο υλικό που να διευκρινίζει θέσεις οι οποίες έχουν ήδη συζητηθεί ή που να ανασκευάζει αντίπαλα επιχειρήματα. Η περίληψη κάθε ομάδας **αφορά όλον τον αγώνα**, δηλ. τις ομιλίες και των δύο ομάδων.

2.3 Εκφορά της ομιλίας

Η εκφορά αποτελείται από όλα εκείνα τα στοιχεία που επηρεάζουν το κοινό, ώστε να είναι **περισσότερο (ή λιγότερο) δεκτικό** προς την επιχειρηματολογία τού ομιλητή. Μια επιτυχημένη εκφορά χρησιμοποιεί κατάλληλα το ύφος, τη διακύμανση της φωνής, τις κινήσεις τού σώματος, την οπτική επαφή με το ακροατήριο και χαρακτηρίζεται από ευφράδεια και άνεση στον χειρισμό των ερωτήσεων.

2.4 Δομή της ομιλίας

Η δομή περιλαμβάνει τη δομή των αγορεύσεων και περιλήψεων και τη συνολική δομή της επιχειρηματολογίας της ομάδας.

Το υλικό που αποτελεί το περιεχόμενο των ομιλιών πρέπει να είναι δομημένο με τρόπο, ώστε: α) η ομιλία να έχει **εισαγωγή, ανάπτυξη επιχειρημάτων και συμπέρασμα**, και β) να γίνεται **καλή χρήση τού χρόνου**, ώστε ο ομιλητής να κινείται μέσα στο χρονικό περιθώριο και να κατανέμει τον χρόνο ανάλογα με τη σημασία τού περιεχομένου.

2.5 Ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της ομιλίας

Η ερώτηση πρέπει να **είναι διατυπωμένη με σαφήνεια, να μη διαρκεί πάνω από 15'' (δεκαπέντε δευτερόλεπτα) και να είναι σχετική με τα όσα λέγονται τη στιγμή** που διατυπώνεται. Αντίθετα χαρακτηριστικά καταγράφονται ως αδυναμίες.

Οι ερωτήσεις υποβάλλονται απευθείας στον ομιλητή από τα μέλη της αντίπαλης ομάδας, **εφόσον εκείνος το επιτρέψει**. Μπορούν να υποβληθούν **μόνο μετά το 1^ο και πριν το τελευταίο λεπτό της ομιλίας**. Ο **χρονόμετρος** με μονό (απαλό) χτύπημα στο τραπέζι δηλώνει την έναρξη και τη λήξη του χρόνου υποβολής ερωτήσεων.

Για να υποβάλει ερώτηση, ο ομιλητής, όρθιος, σηκώνει το χέρι του και με τη φράση **«Αίτημα ερώτησης»** δηλώνει ότι επιθυμεί να υποβάλει μία ερώτηση ή να ζητήσει μια διευκρίνιση. *Δεν επιτρέπεται να διατυπώσει απλώς την άποψή του.* Ο Πρόεδρος της επιτροπής μπορεί, στην τελευταία, περίπτωση, να του κάνει σχετική παρατήρηση και να τον διακόψει, ιδίως εάν γίνεται κατάχρηση του χρόνου.

Ο ομιλητής που έχει τον λόγο αποφασίζει τότε εάν θα επιτρέψει την υποβολή ερώτησης ή όχι απαντώντας ευγενικά. Έχει το δικαίωμα να διακόψει με ευγένεια τον αντίπαλο ο οποίος κάνει κατάχρηση τού επιτρεπόμενου χρόνου της ερώτησης. **Δεν επιτρέπεται διάλογος μεταξύ των ομιλητών των δύο ομάδων.** Ο Πρόεδρος οφείλει να κάνει σχετική παρατήρηση και να τον διακόψει.

Κάθε ομιλητής αναμένεται να αποδεχτεί **τουλάχιστον δύο ερωτήσεις** κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του και να επιχειρήσει και ο ίδιος να απευθύνει **όσες ερωτήσεις θέλει** στους αντιπάλους. Οι **συνεχείς ερωτήσεις** που δεν επιτρέπουν στον ομιλητή να μιλήσει και να ολοκληρώσει τη σκέψη του δεν κρίνονται θετικά.

Καλό είναι να ασκούνται οι ομιλητές στις παρεμβάσεις, **για να μην χάνουν τον ειρμό τους.**

Η αξιολόγηση της ομιλίας

3.1 Μετά το τέλος τού αγώνα οι κριτές πρέπει να αξιολογήσουν τις ομάδες και τους ομιλητές και να αναδείξουν την πιο ικανή ομάδα. Η παιδαγωγική αντιμετώπιση των ομιλητών-μαθητών αποτελεί κύριο καθήκον των κριτών, οι οποίοι αναμένεται, με ευθύνη της οργανωτικής επιτροπής, να έχουν λάβει σχετική επιμόρφωση και να έχουν ενημερωθεί κατάλληλα για όλα τα κριτήρια αξιολόγησης. Η υπερβολικά αυστηρή ή η μη τεκμηριωμένη χαμηλή βαθμολόγηση προκαλεί απογοήτευση στους συμμετέχοντες και δεν συνάδει με τον στόχο των αγώνων.

3.2 Η αξιολόγηση πρέπει να αναφερθεί στα στοιχεία της ομιλίας, δηλαδή στον ορισμό, στο περιεχόμενο, στη δομή, στην εκφορά και στις ερωτήσεις, με βασικό κριτήριο κατά πόσο τα στοιχεία αυτά συνέβαλαν ή έβλαψαν την πειστικότητα της θέσης της ομάδας. **Αγενής συμπεριφορά και μη τήρηση του χρονικού πλαισίου πρέπει να αξιολογείται αυστηρά.**

3.3 Το **περιεχόμενο** πρέπει να κρίνεται από την **οπτική γωνία ενός μέσου ατόμου**, δηλαδή οι κριτές πρέπει να αναλύουν και να αξιολογούν τα επιχειρήματα, τα παραδείγματα κ.ά. ως προς τη γενικότερη πειστικότητά τους, χωρίς να απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις και σίγουρα όχι βάσει προσωπικών απόψεων. **Στην αξιολόγηση του περιεχομένου μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται στην επιχειρηματολογία και αντεπιχειρηματολογία που ανέπτυξε η κάθε ομάδα.**

3.4 Η **εκφορά** πρέπει να αξιολογείται ως προς το αν **συνέβαλε** στην πειστικότητα τού λόγου ή αν ζημίωσε την ισχύ του.

3.5 Η **δομή** πρέπει να κρίνεται σε σχέση με την **ικανότητα των ομιλητών να ομαδοποιούν και να κατανέμουν το περιεχόμενο της ομιλίας τους με σαφή τρόπο και σωστή ιεράρχηση**. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η (δικαιη) κατανομή τού περιεχομένου μεταξύ των τριών ομιλητών.

3.6 Οι **ερωτήσεις** συνοπολογίζονται στο περιεχόμενο των ομιλιών αυτού που τις έθεσε και αξιολογούνται ως προς τον αντίκτυπο που είχαν στην εξέλιξη τού αγώνα.

3.7 Κάθε ομιλητής **λαμβάνει βαθμολογία** μεταξύ **40 (το ελάχιστο)** και **70 (το μέγιστο)**. Η ομάδα βαθμολογείται με το **σύνολο των βαθμών των ομιλητών της από τους τρεις κριτές**. Κατά τον πρώτο και δεύτερο προκριματικό γύρο (εφόσον οι προκριματικοί γύροι είναι τρεις) αποφεύγεται η βαθμολογία των κριτών να κυμαίνεται κάτω του 50. Έτσι, προστατεύονται οι διαγωνιζόμενοι από τυχόν ακραίες (και απογοητευτικές) βαθμολογήσεις.

3.8 Δεν είναι δυνατόν να νικήσει ομάδα της οποίας το σύνολο των βαθμών είναι μικρότερο ή ίσο με τους βαθμούς της αντίπαλης ομάδας.

3.9 Ο Πρόεδρος της κριτικής επιτροπής καλείται να συντονίσει τη διαδικασία αξιολόγησης μέσα σε **κλίμα συνεργασίας**, όπου όλοι οι κριτές έχουν δικαίωμα να εκφράσουν την άποψή τους πριν από την τελική απόφαση. Διατυπώνουν πρώτα τις απόψεις τους για το επίπεδο τού αγώνα και έπειτα για το ποια ομάδα ήταν πιο ικανή και πειστική. Εάν υπάρχει ομοφωνία, το ύψος των ατομικών βαθμών καθορίζεται από κοινού, με συντονισμό τού Προέδρου. Εάν υπάρχει διαφωνία, που δεν μπορεί να επιλυθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, η απόφαση για το ποια ομάδα νίκησε βγαίνει πλειοψηφικά. Στην περίπτωση αυτή, ο ατομικός βαθμός κάθε ομιλητή προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών όλων των κριτών. Ο κριτής που διαφωνεί έχει δικαίωμα να σημειώσει τη διαφωνία του στο Φύλλο Κριτή αλλά πρέπει να αλλάξει τις ατομικές βαθμολογίες, ώστε η ομάδα που ήρθε δεύτερη να μην έχει περισσότερους βαθμούς συνολικά. Όταν οι κριτές είναι λιγότεροι των τριών προστίθενται ξανά οι βαθμοί τού Προέδρου.

3.10 Ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής, αμέσως μετά το τέλος του αγώνα, **προσκαλεί τους ομιλητές**, τους ευχαριστεί, και τους προτείνει να συγχαρούν ο ένας τον άλλον. Επίσης, συμπληρώνει το **ταχυέγγραφο**, όπου πρέπει να φαίνεται ευκρινώς το σύνολο των ομαδικών βαθμών και το ποια ομάδα κέρδισε, και το παραδίδει στη Γραμματεία των αγώνων.

3.11 Οι κριτές κατά τη διάρκεια τού αγώνα **κρατούν απαραίτητως προσωπικές σημειώσεις** και, αφού ολοκληρώσουν τη διαδικασία κρίσης, σημειώνουν **ευκρινώς** στα Φύλλα Κριτή **σχόλια** (κυρίως θετικά αλλά και συμβουλές προς μελλοντική βελτίωση), τα οποία **τεκμηριώνουν** με συγκεκριμένα παραδείγματα. Τα Φύλλα Κριτή τα παραδίδουν στη Γραμματεία πριν από την έναρξη τού επόμενου γύρου.

3.12 Στην αξιολόγηση οι κριτές καταλήγουν σε έναν συνολικό βαθμό για κάθε ομιλητή, αφού λάβουν υπόψη τα στοιχεία της ομιλίας και την αντίστοιχη κατανομή βαθμών ως εξής¹:

¹ *Προς διευκόλυνση των κριτών που είναι εξοικειωμένοι με το σύστημα αξιολόγησης ΜΕΔΟΥΣΑ, ας ληφθεί υπόψη ότι η αντιστοίχιση των κριτηρίων είναι η εξής:*
Περιεχόμενο = Μ (μεθοδολογία), Ε (επιχειρηματολογία), Ο (ομαδικότητα), Σ (συμμετοχή), Α (αντίλογος).
Εκφορά = Υ (ύψος). Δομή = Δ (δομή).

Επιμέλεια κανόνων – Φεβρουάριος 2021:
 ©Ελληνική Ένωση για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση (www.rhetoricedu.com).
 Η χρήση και παραλλαγή τους σε διοργανώσεις ρητορικών αγώνων πρέπει να γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη του Δ.Σ.
 Το ίδιο ισχύει και για το συνοδευτικό υλικό.

Περιεχόμενο (40 Βαθμοί)

Το κριτήριο του περιεχομένου περιλαμβάνει την αξιολόγηση παραμέτρων όπως:

- α) επιχειρηματολογία** και **αντεπιχειρηματολογία** (πληρότητα, πειστικότητα, λογική, συνέπεια, σαφήνεια, επαρκής τεκμηρίωση) [η παράμετρος με τη μεγαλύτερη βαρύτητα],
- β) συμμετοχή μέσω διατύπωσης και αποδοχής ερωτήσεων** (διατύπωση ερωτήσεων που συμβάλλουν αποτελεσματικά στη συζήτηση και συνδέονται άμεσα με τα λεγόμενα της δεδομένης στιγμής, αποτελεσματική και ουσιαστική απάντηση σε ερωτήσεις),
- γ) ανταπόκριση του περιεχομένου στον ρόλο** κάθε ομιλητή και **συμμόρφωση γενικά με κανόνες** (π.χ. διατύπωση ορισμού από τον πρώτο ομιλητή του Λόγου, αποδοχή / απόρριψη ορισμού από τον πρώτο ομιλητή του Αντιλόγου, κάλυψη προβλεπόμενου χρόνου ομιλιών / ερωτήσεων / συνόψεων, απουσία νέων επιχειρημάτων στη σύνοψη κ.λπ.),
- δ) στοιχεία ομαδικότητας** (συνέπεια μεταξύ των ομιλητών ως προς τη φιλοσοφία της ομάδας, διασυνδέσεις / αλληλοσυμπληρώσεις, ισόρροπη κατανομή επιχειρημάτων μεταξύ των πρώτων δύο ομιλητών κάθε ομάδας κ.ά.).

Εκφορά (20 Βαθμοί)

Το κριτήριο της εκφοράς περιλαμβάνει την αξιολόγηση παραμέτρων όπως:

- α)** Γενικότερο **ύψος** (κόσμιο, επικοινωνιακό, συνεπές ως προς το περιεχόμενο του λόγου, φιλικό ως προς τους αντιπάλους και ενθαρρυντικό ως προς τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας),
- β) Αυτοπεποίθηση**, συνεχής **οπτική επαφή** με όλο το ακροατήριο,
- γ)** Αποτελεσματική χρήση της **φωνής**, του **σώματος**, των **χεριών**, **εκφραστικότητα προσώπου**.

Δομή (10 Βαθμοί)

Το κριτήριο της δομής περιλαμβάνει την αξιολόγηση παραμέτρων όπως:

- α) διάταξη, ιεράρχηση** και σαφής **διάκριση** των επιχειρημάτων,
- β) εισαγωγή** και **σύνοψη** της κάθε ομιλίας.

Κριτήρια αξιολόγησης στους Αγώνες Αντιλογίας του Υπουργείου Παιδείας (Μ.Ε.Δ.Ο.Υ.Σ.Α.):

Μεθοδολογία:

Αφορά την πιστή τήρηση των κανόνων του διαγωνισμού, την ακριβή συμμόρφωση με τα χρονικά και θεσμικά όρια, την κοσμιότητα της συμπεριφοράς κ.λπ.

Επιχειρηματολογία:

Πληρότητα και πειστικότητα των επιχειρημάτων, λογική συγκρότηση και συνέπεια, σαφήνεια και καθαρότητα σκέψης, παραδείγματα.

Δομή:

Εύστοχη τοποθέτηση του θέματος, διάταξη και ιεράρχηση των επιχειρημάτων, έμφαση στα κύρια σημεία, εισαγωγικές παρατηρήσεις, πρόλογοι και περιλήψεις κάθε ομιλίας.

Ομαδικότητα:

Κατανομή εργασίας, εκπλήρωση ρόλου κάθε θέσης και συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας.

Ύψος:

Στάση στο Βήμα, εκφορά του λόγου, κινησιολογία, οπτική επαφή με το Ακροατήριο, αυτοπεποίθηση, ρυθμός, συναισθηματική φόρτιση, χιούμορ κ.λπ. Τα στοιχεία του ύψους πρέπει να αξιολογούνται ως προς το αν και πόσο συνέβαλαν στην πειστικότητα της ομιλίας.

Συμμετοχή:

Υποβολή εύστοχων και αποτελεσματικών ερωτήσεων (σημαντικότητα και αποτελεσματικότητά τους), απάντηση σε ερωτήσεις (ετοιμολογία και πειστικότητα).

Αντίλογος:

Ικανότητα στην αντίκρουση των επιχειρημάτων της απέναντι ομάδας, πειστικότητα και λογική διάρθρωση της αντεπιχειρηματολογίας, αντιπαραδείγματα. Η Επιχειρηματολογία και ο Αντίλογος κρίνονται από την οπτική γωνία ενός μέσου ατόμου, που ενημερώνεται τακτικά, δηλαδή, οι Κριτές αναλύουν και αξιολογούν τα επιχειρήματα, τα παραδείγματα κ.ά. ως προς την πειστικότητά τους και να δεν συνυπολογίζουν οποιαδήποτε εξειδικευμένη γνώση που τυχόν έχουν για το θέμα των αγώνων».

Κριτήρια αξιολόγησης στους Αγώνες της Ένωσης Ρητορικής:

Α. Περιεχόμενο (50 Βαθμοί)

Επιχειρηματολογία -αντεπιχειρηματολογία:

πληρότητα, πειστικότητα, λογική, συνέπεια, σαφήνεια, επαρκής τεκμηρίωση. Πρόκειται για την παράμετρο με τη μεγαλύτερη βαρύτητα.

Διατύπωση και αποδοχή ερωτήσεων:

διατύπωση ερωτήσεων που συμβάλλουν αποτελεσματικά στη συζήτηση και συνδέονται άμεσα με τα λεγόμενα της δεδομένης στιγμής, αποτελεσματική και ουσιαστική απάντηση σε ερωτήσεις.

Αναπόκριση του περιεχομένου στον ρόλο κάθε ομιλητή/-τριας και συμμόρφωση γενικά με κανόνες:

διατύπωση ορισμού από τον/την πρώτο/-η ομιλητή/-τρια του Λόγου, αποδοχή ή απόρριψη ορισμού από τον/την πρώτο/-η ομιλητή/-τρια του Αντιλόγου, κάλυψη προβλεπόμενου χρόνου ομιλιών, ερωτήσεων, συνόψεων, απουσία νέων επιχειρημάτων στη σύνοψη κ.λπ.

Στοιχεία ομαδικότητας:

συνεργασία, συνέπεια μεταξύ των ομιλητών/-τριών ως προς τη φιλοσοφία της ομάδας, διασυνδέσεις, αλληλοσυμπληρώσεις, ισόρροπη κατανομή επιχειρημάτων μεταξύ των πρώτων δύο ομιλητών/-τριών κάθε ομάδας κ.ά.

Β. Εκφορά (30 Βαθμοί)

Γενικότερο ύψος:

κόσμο, επικοινωνιακό, συνεπές ως προς το περιεχόμενο του λόγου, φιλικό ως προς τους απέναντι και ενθαρρυντικό ως προς τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας.

Παρουσία ομιλητή/-τριας:

αυτοπεποίθηση, συνεχής οπτική επαφή με όλο το ακροατήριο.

Αποτελεσματική χρήση των επικοινωνιακών εργαλείων:

της φωνής, του σώματος, των χεριών, εκφραστικότητα προσώπου.

Γ. Δομή (20 Βαθμοί)

Διάταξη, ιεράρχηση και σαφής διάκριση των ιδεών.

Εισαγωγή και σύνοψη κάθε ομιλίας.

Ποιος χάνει;

Όποιος/-α δεν (έχει μάθει να) ακούει καλά!

Ποιος κερδίζει;

Όποιος/-α είναι καλός/-ή ακροατής/-τρια! και... Όποιος/-α είναι κατάλληλα προετοιμασμένος/-η, ώστε να...:

- Έχει άποψη (είναι καλά ενημερωμένος/-η και τεκμηριώνει όσα λέει).
- Μιλάει με σαφήνεια (δεν αφήνει απορίες, διευκολύνει με κάθε τρόπο τους κριτές).
- Είναι συνεπής στον ρόλο του/της (τηρεί πιστά τους κανόνες, γνωρίζει καλά τι περιμένουν όλοι να κάνει).

Κερδίζει ακόμη όποιος μιλάει... όντως!

Όχι όποιος μοιάζει να διαβάζει ένα δοκίμιο.

Και εκείνος/-η που μιλάει όμορφα και είναι ο εαυτός του/της:

- (Επίσημος) προφορικός λόγος (η γλώσσα που μαγεύει και πείθει).
- Αυτοπεποίθηση (η φωνή και η γλώσσα του σώματος που υποστηρίζει αποτελεσματικά το μήνυμα).

Φύλλο Κριτή

Όνομα κριτή: .....

Γύρος: ..... Αίθουσα: .....

Θέμα: .....

.....

.....

.....

Σχολείο/Ομάδα: .....
ΛΟΓΟΣ

Όνοματεπώνυμο: .....

Χρόνος: .....

Θετικά στοιχεία: .....

Προς βελτίωση: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: Έλαβε: 1 2 3 - Έθεσε: 1 2 3
ΣΥΝΟΛΟ:

Σχολείο/Ομάδα: .....
ΛΟΓΟΣ

Όνοματεπώνυμο: .....

Χρόνος: .....

Θετικά στοιχεία: .....

Προς βελτίωση: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: Έλαβε: 1 2 3 - Έθεσε: 1 2 3
ΣΥΝΟΛΟ:

Σχολείο/Ομάδα: .....
ΛΟΓΟΣ

Όνοματεπώνυμο: .....

Χρόνος: .....

Θετικά στοιχεία: .....

Προς βελτίωση: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: Έλαβε: 1 2 3 - Έθεσε: 1 2 3
ΣΥΝΟΛΟ:

Σχολείο/Ομάδα: .....
ΛΟΓΟΣ

Όνοματεπώνυμο: .....

Χρόνος: .....

Θετικά στοιχεία: .....

Προς βελτίωση: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: Έλαβε: 1 2 3 - Έθεσε: 1 2 3
ΣΥΝΟΛΟ:

Σχολείο/Ομάδα: .....
ΛΟΓΟΣ

Όνοματεπώνυμο: .....

Χρόνος: .....

Θετικά στοιχεία: .....

Προς βελτίωση: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: Έλαβε: 1 2 3 - Έθεσε: 1 2 3
ΣΥΝΟΛΟ:

Σχολείο/Ομάδα: .....
ΛΟΓΟΣ

Όνοματεπώνυμο: .....

Χρόνος: .....

Θετικά στοιχεία: .....

Προς βελτίωση: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ: Έλαβε: 1 2 3 - Έθεσε: 1 2 3
ΣΥΝΟΛΟ:

ΚΥΚΛΩΣΤΕ	ΝΙΚΗΤΡΙΑ ΟΜΑΔΑ	Άθροισμα βαθμών ομάδας:	
	ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΜΑΔΑ		

ΚΥΚΛΩΣΤΕ	ΝΙΚΗΤΡΙΑ ΟΜΑΔΑ	Άθροισμα βαθμών ομάδας:	
	ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΜΑΔΑ		

Στο μυαλό ενός κριτή...

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΒΑΛΙΑ ΛΟΥΤΡΙΑΝΑΚΗ

Ως κριτής λειτουργώ με φιλοσοφία παιδαγωγού και όχι βαθμολογητή σε εξετάσεις:

Ακούω...

- Τα λόγια χωρίς να έχω στο μυαλό μου τι θα έλεγα εγώ, αν ήμουν στη θέση τους, και χωρίς να σκέφτομαι πόσα ΘΑ ΕΠΙΡΕΠΕ να γνωρίζουν,
- Τις ιδέες και εκτιμώ την πρωτοτυπία και την ουσία τους,
- Τη φωνή και τις διακυμάνσεις της σε ένταση και ρυθμό και εκτιμώ την ποικιλία,
- Τις παύσεις και αναρωτιέμαι κατά πόσο πραγματοποιούνται σε κατάλληλα σημεία.

Βλέπω...

- Το πρόσωπο, το σώμα, τα χέρια και σκέφτομαι κατά πόσο υπάρχει συνέπεια μεταξύ των λόγων και των κινήσεων,
- Και εκτιμώ τη σιγουριά, την αυτοπεποίθηση, τον «αέρα» σε όλη την παρουσία του ομιλητή,
- Τα μάτια και την αργή και διεισδυτική (αλλά όχι αδιάκριτη) επαφή τους με όλο το ακροατήριο στα κατάλληλα σημεία.

Κρίνω θετικά...

Στον αυθόρμητο λόγο:

- Τη δημιουργία πρωτότυπων και μη αναμενόμενων συνδέσεων της μιας έννοιας με την άλλη,
- Την αποφυγή απαρίθμησης σκόρπιων ιδεών που έρχονται άτακτα στο μυαλό σαν ιδεοθύελλα,
- Τη δομή (αρχή – μέση – τέλος), χωρίς να ξεχνώ ότι πρόκειται για συνειρμική ομιλία,
- Την τέρψη, την απόλαυση που μου προκαλεί η ομιλία – όπως ακριβώς η ανάγνωση ενός ποιήματος ή η παρακολούθηση μιας αγαπημένης ταινίας.

Στην εκφραστική ανάγνωση:

- Την αίσθηση ότι ο αναγνώστης κατανοεί σε βάθος το κείμενο που διαβάζει και δεν μιλά μηχανικά,
- Την απόδοση των συναισθημάτων του κάθε χαρακτήρα με τη φωνή, με τις εκφράσεις του προσώπου και με τις μετρημένες κινήσεις του σώματος,
- Την ποικιλία στην ένταση και στον ρυθμό,
- την σταθερή και όχι βιαστική οπτική επαφή με όλο το κοινό,
- Τον τονισμό λέξεων και φράσεων,
- Την ατμόσφαιρα που παραπέμπει σε αφήγηση παραμυθιού και καθηλώνει με την υποβλητικότητα και την ηρεμία της.

Στον προτρεπτικό λόγο:

- Την υψηλή προφορικότητα και ρητορικότητα: μικρές προτάσεις, επαναλήψεις λέξεων, ρητορικές ερωτήσεις, προτροπές (σε α' πληθυντικό κατά προτίμηση: «Ας προσπαθήσουμε...»), τη χρήση συλλογισμών και επιχειρημάτων ορθών και έγκυρων, τη χρήση συνθηματικών φράσεων / παροιμιών / μικρών αφηγήσεων, ασύνδετα σχήματα...
- Την αυτοπεποίθηση και το πάθος που χαρακτηρίζει έναν ομιλητή – θα τον ακολουθούσα σε ό,τι μου προτείνει;

Σ.Σ.: Παρατίθενται και στοιχεία που αφορούν στα ατομικά αγωνίσματα και όχι μόνο στον αγώνα επιχειρηματολογίας, ώστε να αναδειχθεί και η σημασία ενασχόλησης με μια ποικιλία ρητορικών ασκήσεων.

Δεν ξεχνώ ότι έχω απέναντί μου μαθητές που μπορεί...

- Να μην είχαν τον χρόνο να προετοιμαστούν συστηματικά,
- Να μην είναι εξοικειωμένοι με το να λαμβάνουν τον λόγο συνεχώς στην τάξη,
- Να είναι συνεσταλμένοι,
- Να έχουν άγχος και φόβο,
- Να μην έχουν συμμετάσχει ξανά σε αγώνες ή/και να έρχονται μόνο «για την εμπειρία».

Θέλω οι μαθητές...

- Να αγαπήσουν τη ρητορική ως τέχνη του καλώς λέγειν και σκέπτεσθαι,
- Να νιώσουν τη δύναμη των λέξεων και τη σημασία της κατάλληλης επιλογής τους,
- Να καταλάβουν ότι πρέπει να είναι υποφιασμένοι και ενημερωμένοι για ό,τι συμβαίνει γύρω τους,
- Να κατανοήσουν την ευθύνη της δημόσιας ομιλίας,
- Να καταλάβουν πόσο καλή προετοιμασία απαιτείται για τη συμμετοχή σε αγώνες,
- Να θελήσουν να εγγραφούν (πάλι) σε έναν ρητορικό όμιλο,
- Να μην απογοητευτούν,
- Να περάσουν καλά και να νιώσουν ότι βρίσκουν κάποιο νόημα στην ενασχόληση με τη ρητορική,

• Να έρθουν και στους επόμενους αγώνες...

Στους αγώνες επιχειρηματολογίας:

- Την ενημέρωση σχετικά με το θέμα,
- Την αναφορά στη φιλοσοφία της ομάδας με σύντομο τρόπο στην αρχή,
- Τον ορισμό που δεν είναι υπερβολικά περιοριστικός,
- Την ισότιμη κατανομή των επιχειρημάτων μεταξύ των ομιλητών,
- Την άντληση επιχειρημάτων από όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς,
- Τη διατύπωση του κάθε επιχειρήματος με 1-5 λέξεις πριν από την εκτενή παρουσίασή του,
- Την ευρηματική μετάβαση από το ένα επιχειρήμα στο άλλο (και όχι την τυπική της μορφής «το πρώτο μου επιχειρήμα είναι.../ το δεύτερο επιχειρήμα μου είναι...»),
- Την ανασκευή των επιχειρημάτων ένα προς ένα,
- Την ευγένεια μεταξύ των συνεργατών και των αντιπάλων,
- Τη συμμετοχή με τουλάχιστον 2 ερωτήσεις,
- Την απάντηση σε τουλάχιστον 2 ερωτήσεις,
- Τη σύννοψη που κάνει αναφορά και στα επιχειρήματα της αντίπαλης ομάδας και στην αντικρουσή τους.

Κρίνω αρνητικά...

- Την προσβλητική αναφορά σε θέματα θρησκείας, ηθικής, καταγωγής, εξωτερικών χαρακτηριστικών, προσωπικών προτιμήσεων κάθε είδους κ.λπ.,
- Την εριστική και ειρωνική διάθεση,
- Την αλαζονική έκφραση και στάση,
- Το φτωχό λεξιλόγιο,
- Τον λόγο-«κονσέρβα», που θυμίζει στείρα απομνημόνευση σχεδιαγράμματος,
- Την ακατανόητη δομή και την έλλειψη οργάνωσης,
- Την έλλειψη τεκμηρίωσης,
- Τις υπεργενικεύσεις και τις απόλυτες απόψεις,
- Την έλλειψη φαντασίας,
- Τον λόγο από τον οποίο απουσιάζει η αισθητική, η έμπνευση, η πρωτοτυπία.

Χρήσιμοι σύνδεσμοι για Αγώνες Επιχειρηματολογίας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΒΑΛΙΑ ΛΟΥΤΡΙΑΝΑΚΗ ΚΑΙ ΖΗΝΑ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

<http://www.idebate.org>
και www.debatatabase.org/

Το πληρέστερο site και η μεγαλύτερη βάση δεδομένων σχετικά με το debate. Διαρκείς συζητήσεις για επίκαιρα ζητήματα, υλικό για διδάσκοντες, εκπαιδευτικά προγράμματα και σεμινάρια και ηλεκτρονικές εκδόσεις. Όλα τα παραπάνω με στόχο την προώθηση της δημοκρατικής συμμετοχής των πολιτών στη διοίκηση.

<http://debate.uvm.edu/>

Το site του †Alfred†Tuna† Snider, που ενέπνευσε χιλιάδες debaters σε όλον τον κόσμο, περιλαμβάνει αρχική εισαγωγή στα διάφορα είδη debate, εγχειρίδια εκμάθησης και βελτίωσης του debate, δυνατότητα αίτησης για επικείμενους διαγωνισμούς όπως και links σε σελίδες οργανισμών και σε προσωπικά ιστολόγια.

www.learndebating.com

Ηλεκτρονικό εγχειρίδιο debate που καλύπτει την πορεία από την προετοιμασία μέχρι τη νίκη ενός αγώνα.

<http://www.debatingmatters.com/>

Λόγοι για να ξεκινήσει κανείς το debate. Και αφού πάρει την απόφαση... Ανεπτυγμένη θεματολογία, πολλές πηγές και πληροφορίες για εκδηλώσεις του φορέα.

<http://www.debatemotions.info/index.php/Debate-tournaments/>

Μεγάλη θεματολογία για debate και πληροφορίες για επικείμενα πρωταθλήματα.

<http://www.csun.edu/~dgw61315/index.html>

Προσωπική σελίδα του καθηγητή Glen Whitman για το debate.

<https://www.facebook.com/groups/173315079491062/>

Αφορμές για συζήτηση. Δημόσια ομάδα με άρθρα που προκαλούν συζητήσεις υπέρ και κατά επίκαιρων θεμάτων.

www.rhetoricedu.com

Ο δικτυακός τόπος της Ελληνικής Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση. Νέα για ελληνικά και διεθνή δρώμενα, σεμινάρια, ημερίδες και συνέδρια, χρήσιμοι σύνδεσμοι και υλικό για μαθητές και εκπαιδευτικούς.

<https://www.rhetoricinstitute.edu.gr/>

Υλικό και εκδηλώσεις του Ινστιτούτου Ρητορικών και Επικοινωνιακών Σπουδών.

Ιδιαίτερα χρήσιμα, με σχετική βιβλιογραφία, είναι τα εγχειρίδια ρητορικής

α) *Πάρτε τον λόγο!* των Αποστολοπούλου-Χρυσανθάκη Ν. και Κουτλή-Μήτση Ν. (2019), εκδ. Γρηγόρη, καθώς και β) *Η ρητορική τέχνη στην καθημερινή ζωή ή οι αγαπημένοι της Πολύμνιας* της Καλλία Ε. (2003), εκδ. Παπαζήση. Για την προετοιμασία των ομάδων επιχειρηματολογίας μπορούν να φανούν χρήσιμες οι ασκήσεις που περιλαμβάνονται στο εγχειρίδιο *Ρητορική και Επικοινωνία-Πρόγραμμα «Τείσιας»* της Λουτριανάκη Β. (2020) - Εγκεκριμένο πρόγραμμα για τα Εργαστήρια Δεξιότητων Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, καθώς και η βιβλιογραφία που περιέχεται στην ιστοσελίδα <http://www.valialoutrianaki.com>

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

act:onaid
για έναν κόσμο πιο δίκαιο

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Co-funded by
the European Union